

ПРИНЦИПИ ЗА ДОБРО ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ В НПО¹

Цел на принципите:

Тези принципи могат да служат като насока за неправителствените организации в България, които искат да бъдат стабилни, прозрачни и добре управлявани от финансова гледна точка. Те могат да се прилагат и от големи и от малки организации.

Никой не трябва да сертифицира организацията за спазването на принципите, защото те са само лесна инструкция, за тези които искат да имат добро финансово управление. Дадените в текста примери имат за цел да илюстрират принципите, а не да изброят изчерпателно всички възможни ситуации.

Принципите надграждат законовите изисквания. Те стъпват на разбирането, че всяка организация познава основните закони в областите, в които работи и ги спазва. Непознаването на закона не оправдава неспазването му.

1. Добро управление

- a. Организацията има поне двустепенна структура на управление, като поне един от органите е колективен. Целта е да не се допуска еднолично и авторитарно взимане на решения.
- b. Организацията подготвя годишен бюджет, който се одобрява от върховния орган. Бюджетът показва детайлизираните разходи и очакваните приходи от различни източници.
- c. Върховният орган приема вътрешни политики, за да гарантира спазването на настоящите принципи и изграждането на ясна система за вътрешен контрол.
- d. Лицата, които извършват ежедневните дейности в организацията (екипа) подлежат на контрол от органите на организацията. Поне половината от членовете на органът, който осъществява контрол над екипа са различни от него.²
- e. Членовете на управителния съвет (за сдруженията) или върховния орган (за фондациите, когато нямат колективен управителен орган) се оповестяват публично.

2. Вътрешен контрол

- a. В организацията има изградена система за вътрешен финансов контрол, която да гарантира финансова стабилност и добро управление и да предотвратява финансови злоупотреби, пропуски или грешки. Примери за вътрешен контрол са:
 - i. не следва да се допуска подписване на празни документи;
 - ii. извършва се регулярна проверка (поне 2 пъти годишно) дали цифрите по документи съответстват на реалната ситуация.
- b. Организацията трябва да има ясна структура за одобрение, плащане и осчетоводяване на финансови операции³. Извършването на трите функции не следва да се извършва от един и същи човек.

3. Предотвратяване на конфликт на интереси

¹ Принципите за добро финансово управление са разработени от група експерти с опит в неправителствения сектор и са обсъдени на поредица от публични срещи, проведени през февруари 2016 г.

² При организации, в които всички работят на доброволни начала, този принцип може и да не се прилага, но с оглед устойчивото развитие на организацията в дългосрочен план следва да се работи в тази посока.

³ Виж *Приложение 1* за примерно разпределение на функциите в една организация.

- a. Организацията ясно регламентират вътрешен механизъм за регистрация и правила за избягване и разрешаване на конфликти на интереси⁴.
- b. Член на колективен орган не трябва да участва във вземане на решения по въпроси засягащи него (като преизбиране или лично възнаграждение) или свързани с него лица⁵ и трябва да декларира всяка актуална или потенциална възможност за конфликти на интереси.

4. Финансова отчетност

- a. Организацията изготвя ежегоден график на важните дати свързани с финансовото управление – срокове за плащане на данъци, срокове за подаване на отчети (към държавата и към донори), срокове за подготовка на бюджети и т.н.
- b. За целите на управлението организацията подготвя отчет за получените приходи и извършените разходи всеки месец, като за всяко плащане трябва да има документ и всеки разход се отчита само веднъж (напр. само в един проект).
- c. Организацията поддържа ясно разграничение на средствата получени от различни източници на финансиране.
- d. За всеки проектен бюджет има отговорник, който следи как се изпълнява бюджета и сверява планираните спрямо реално направените разходи. Отговорникът следи и паричните потоци по съответния бюджет.
- e. Органът, който следи дейността на организацията текущо, следи регулярно и за изпълнението на бюджета на организацията.
- f. В органът, който следи дейността на организацията текущо, има поне един член (ковчежник), който разбира финансовите отчети и следи финансите на организацията⁶.
- g. Организацията отчетат публично своята дейност всяка година, като посочват изчерпателно и коректно източниците и размера на получените финансираня и дарения (при донори пожелали да бъдат анонимни се посочва само размера на финансирането) и начините на разходване на средствата.

5. Управление на парите в организацията

- a. Когато това е възможно, организацията се стреми да не държи повече от законно гарантираният максимум от парични средства в 1 банка⁷.
- b. Организацията държи малко средства в брой, като е препоръчително да се плаща/да се получават пари по банков път.

⁴ Конфликт на интереси представлява всяка свързаност на служител, консултант или член на орган на управление на юридическо лице с нестопанска цел с лица и институции, която би повлияла по какъвто и да било начин на изпълняваните от него задължения или вземаните от него решения. Такива зависимости могат да бъдат финансови, имуществвени, корпоративни (участие в търговски дружества), емоционални (приятелски, роднински) или йерархически (работодатели, служители).

⁵ Свързани лица са:

1. съпрузи, роднини по права линия, по сребрена линия - до четвърта степен включително, и роднини по сватовство - до втора степен включително;
2. лицата, в политическа зависимост едно спрямо друго;
3. лицата, които са учредители и/или управители на съвместна фирма или НПО.

⁶ Примерни задължения на Ковчежник:

1. Следи за съответствието между реалната финансова ситуация и информацията по отчет, както и формата и съдържанието му, срокове и т.н.;
2. Съблюдава правилното изпълнение на одобрения от върховния орган бюджет за съответната година;
3. Контролира финансовите потоци и цялостното финансово състояние;
4. Регулярно запознава останалите членове на органа със своите констатации.

⁷ Към март 2016 г. максимумът на гарантираните средства във влогове в банки за юридически лица е 196 000 лв.

- c. Организацията прилага ясни правила за покупка на стоки и услуги, които гарантират равнопоставеност на доставчиците и най-доброто съотношение цена/качество.

6. Финансова устойчивост

- a. Организацията се стреми да има различни източници на финансиране. Ако един донор покрива повече от 50 % от бюджета на организацията трябва да се предприемат стъпки за диверсификация на финансирането, за да се гарантира финансовата устойчивост и независимост на организацията.
- b. Организацията се стреми да изгражда резерв, който да покрива временен недостиг на средства.
- c. Организацията управлява резерва разумно, за да е в състояние да покрива своите нужди.

Анекс 1

*Примерна таблица за разпределение на отговорностите при извършване на разходи**

Вид на плащането	Лице, което инициира плащането**	Лице, което разрешава плащането
Разход (вкл. административен) под определена сума	Офис мениджър/ Касиер/Проектен ръководител	Финансов директор/ Ръководител на организацията
Разход над определена сума	Програмен директор/Ръководител на организацията	Ръководител на организацията и Финансов директор/Председател на колективния орган на управление (само ако това спада в правомощията им)
Постоянни разходи (наем, ток, вода)/Разходи за заплати	Счетоводител	Финансов директор/Ръководител на организацията

Бележки:

* Позициите посочени в таблицата са примерни и имат за цел да дадат онагледят как принципът по **m. 2 b)** може да се приложи на практика.

**Ако ръководителят на организацията инициира дадено плащане е препоръчително втори човек да го потвърди – проектен ръководител, финансов директор, счетоводител, програмен директор и т.н.

Проектът Мисията възможна: по-лесен достъп до фондовете на ЕС за финансово стабилни НПО се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. За повече информация <http://www.ngobg.info> и www.ngogrants.bg, както и сайтовете на БДЗП www.bspb.org и на БЦНП www.bcnl.org

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Българско дружество за защита на птиците и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България.